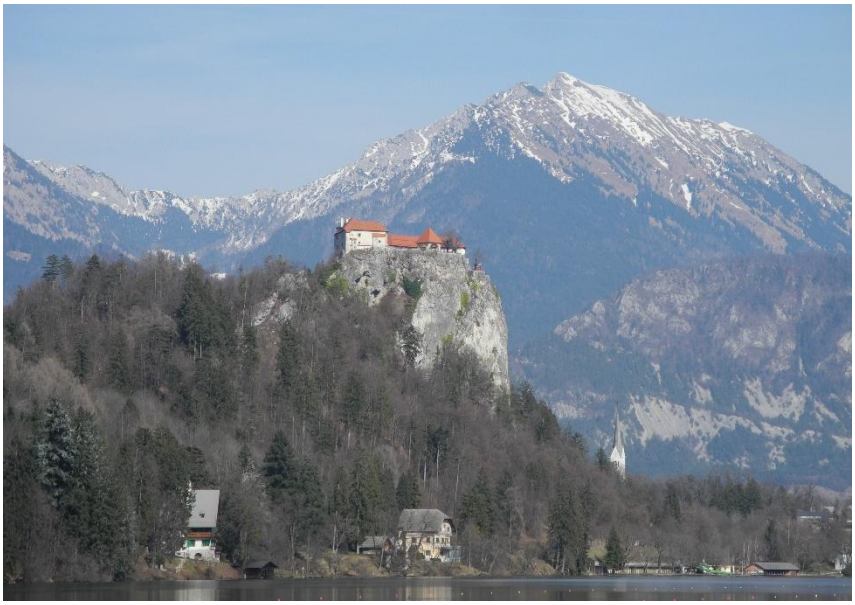
Jolsvai András

Bled and Breakfast

Bled maga is egy remek kiállítás. A természet csodálatos tárlata. Bledet a Jóisten széles jókedvében teremtette: sőt, én attól tartok, egy kissé szélesebb is volt az a jókedv az ildomosnál, mert itt-ott túltolta kicsit az öreg. Az egész, úgy, ahogy van, a giccs határát súrolja. Hófödte hegycsúcsok (itt adnak találkát egymásnak a Júlia-Alpok és a Karavankák), zöldellő domboldalak, kéklő víztükör, középen kis szigettel, rajta templom, a vízen különös csónakok, melyek egyesítik magukban a velencei gondolák és a folyami ladikok minden hátrányát, s melyeket csak néhány helyi család leszármazottai képesek irányítani, mert ők Mária Terézia óta a génjeikben hordják ezt a tudást, s végül egy fellegvár, melynek alapjait a tizenegyedik században tették le, végleges formáját a tizenhatodikban nyerte el, és soha senki se meg nem ostromolta, se fel nem robbantotta, se meg nem rongálta. Egy vár Európa közepén, melynek sosem esett bántódása: ilyesmi csak a mesékben és Bledben fordulhat elő.

És akkor még nem beszéltünk a szállókról és vendégházakról, a fürdőkultúráról és a hegyi levegőről, pedig igazán volna mit beszélni róluk. Ott van például a félhegynyi Villa Bled,

amit a helyiek csak Tito-villának neveznek ma is, merthogy négy évtizeden át a mindenható pártvezér kedvelt rezidenciája volt. De hívhatnák Windisch-Grätz-villának is, merthogy a kastélyt eredetileg a nálunk nem igazán jól csengő névre hallgató tábornok fia építtette, akinek komoly birtokai voltak a környéken. De hívhatnánk Karagyorgyevics-villának is, merthogy Jugoszlávia létrejötte után a királyi család költözött bele, megvásárolva a tulajdonjogot a hirtelen nemzeti kisebbséggé váló osztrák birtokostól. Lám, egyetlen ház történetében tükröződik két évszázad bledi története, és ez – ha már ilyen tavi hasonlattal próbálkoztunk – csak cseppben a tenger.

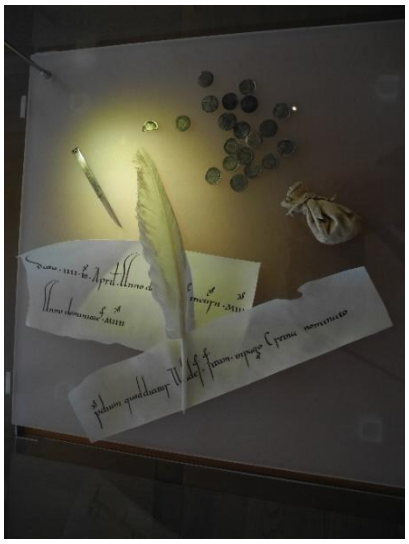

Egyszóval Bled gyönyörű, különleges, lélegzetelállító, Bledet mindenkinek látni kell, akinek van még szeme a természeti szépségekre. (Ezt nélkülem is tudja minden magyar, ottlétünkkor minden második szembejövővel tudtam volna az anyanyelve-men beszélni, ha akarok: Bled már a miénk.)

Tudnék még lelkesedni napestig (apropo napest, hogy milyen unikális az alkonyat is ott, feledhetetlen!), de nem akarom megúszni a kötelező feladatot, és okom sincs rá. Bled (és környéke) ugyanis múzeumokban is igen gazdag, van miből válogatnia a látogatónak.

Ott van mindjárt a Vármúzeum. Szlovénia (és, szűkebben, a környék) története az őskortól napjainkig, ásatási leletekkel, térképekkel, oklevelekkel, makettekkel, bábukkal, páncélokkal, effélékkel. Harcok kímélte, békességes történet, ahol ezer éven át éltek egymás mellett a különböző népek, megőrizve szokásaikat, jogaikat, hagyományaikat, nyelvüket: Karintia és Krajna. Igaz, a Habsburg-birodalom széthullása után változtak az előjelek, ahogy a második előtt és után is, s ahogy végül(?) a kilencvenes évek elején, de e változások csak a hangsúlyokban jelentek meg, a lényeget alig érintették. Ezt jó volt látni a kiállításon is. Szlovénia mindössze harmincéves önálló entitásként, van még elég dolga a nemzeti szimbólumok, hagyományok, történetek újragondolásában, de – amennyire ezekben a termekben kiderülhetett – a helyieket nem fűti túlzott önigazolási kényszer, nem akarják eltüntetni a múltat, legfeljebb kissé átértelmezni. A Triglav bekerült a szlovén zászlóba, hisz erre-felé született a szlovén irodalmi nyelv (Prešeren szerint, aki szintén itt lakott), és a helyieknek egyébként is van mi-re büszkének lenniük.

Ha valaki korábban azt mondja nekem, hogy eljön az idő, amikor kezemet-lábat töröm egy jó kis méhkiállításért, kinevetem. Na, erre most eljött. Egy Bled melletti kisvárosban, Radovljicában, amely sok mindent megőrzött a barokk időkből (a főterét, hogy mást ne mondjunk) a vonatkozó kastélyban kapott otthont a méheket és a

méhészetet bemutató tárlat, filmvetítéssel, magyarázó ábrákkal, életrajzokkal és egészen különleges tárgyakkal. Ha valaki nem tudná, ez a vidék az európai méhészet központja már vagy ötszáz éve, saját méhfajuk is van, és leghíresebb termesztőjük, Jansa úr (csak névrokon, nyugi) már a tizennyolcadik század végén a bécsi egyetemen oktatta a méhészetet.

Nem tudom, önök hogy vannak vele, én, ahogy haladok előre az időben, egyre jobban becsülöm a méheket. Egy világ, ahol mindenki tudja a helyét, teszi a dolgát, ahol rendezetten folynak a dolgok, és ahhoz sem férhet kétség, hogy létezésükkel hasznára vannak a világnak. Mondjuk, a herelét nem egy perspektivikus állapot, de amíg tart, addig király. (Nő.) És az sem csekélység.

Azt mondják meg végül, hallották-e valaha Slavko Avsenik nevét? Nem? Helytelen, csak annyit mondanék. Slavko Avsenik (és együttese) forradalmasította a krajnai népzenét, jazzelemekkel vegyítette és felfrissítette, minek eredményeként sokmillió eladott lemezzel örvendeztette meg széles rajongótáborát. (Képzeljenek el egy Sárdi Jánosba oltott Korda Györgyöt, azt szorozzák meg a Benkó Dixiland Banddel, és kezdenek közeledni az igazsághoz.) Begunjei (ez a falu öt kilométerre van Bledtől) szülőháza ma múzeum és étterem együtt, minthogy eredetileg is vendéglő volt, idősebb Avsenik tulajdonában. A múzeumban az Avsenik család története tárgyakkal és képekkel gazdagon illusztrálva,

aztán Slavko és bátyja, Vilko teljes élettörténete, majd az együttes pályája. Tagok, fellépések, lemezek. Utóbbiakat meg is hallgathatjuk, igaz, ez elvesz az életünkből egy fél napot, de egy fél évre való jókedvet ad cserébe.

Fotó: Tanyi Adrienne